

Vid Steninge slott.

Till Steninge, Upplands-Väsby, Fresta, Frötuna och Norrtälje

Upplands fornminnesförenings årsmöte och vårutflykt 1963

Vid Upplands fornminnesförenings årsmöte och vårutflykt söndagen 16 juni 1963 ställdes färden mot Upplands-Väsby och Norrtälje. De fem bussarnas färdtagare kunde glädja sig åt ett mycket vackert väder.

Första anhalten gjordes vid Steninge slott, där ordföranden landshövding Olov Rylander hälsade de närvarande välkomna. Kamrer Elof Andersson berättade därefter om godsets historia. Slottet, vilket numera äges av godsägarna Wolfgang och Oscar Thomas, är uppfört 1694 efter

ritningar av Nikodemus Tessin d. y. Det byggdes av greve Carl Gyllenstierna, vars stjärna i guld pryder frontens gavelkrön. Den tvåvånga huvudbyggnaden med flankerande fristående flyglar ligger på en stenkantad terrass med fasaden mot mälarviken Skarven. Parken omkring slottet är av s. k. fransk typ. Mellan slottsterrassen och sjön ligger i parken ytterligare flygelbyggnader, av vilka den västra, gamla Steninge gård, är uppförd på 1500-talet. Under 1700-talet residerade här familjen von Fersen. Anläggningen restaurerades 1907 av professor I. G. Clason. Efter det uppskattade föredraget företogs en promenad i den engelska parken väster om slottet. Här besågs bl. a. gravmonumentet över Axel von Fersen, där han tillfälligt bisattes efter mordet i Stockholm 1810. Landsantikvarie Nils Sundquist framhöll att gravbyggnaden är det första nygotiska monumentet i Sverige.

Nästa färdmål var Upplands-Väsby, där årsmötesförhandlingarna skulle äga rum. Vid Löwenströmska lasarettet möttes bussarna av Upplands-Väsby hembygdsförening med yrkesskollärare Hugo Sabel i spetsen. Så fick varje buss under färden genom samhället en initierad berättelse om kommunen, dess många runstenar och andra minnesmärken. I Medborgarhuset i Upplands-Väsby, vilket färdigställts 1962, mottogs resenärerna av kommunalfullmäktiges ordförande Nils Sabel. Sedan kaffe serverats i Medborgarhusets restaurang, följde årsmötesförhandlingarna i biograf- och teatersalongen, måhända den magnifikaste ramen för ett årsmöte i föreningens historia.

Efter förhandlingarna fortsatte resan till Fresta kyrka, den runstensrikaste av upplandskyrkorna. Hr Hugo Sabel redogjorde för de många runstenar och runstensfragment, som finnes på kyrkogården samt inmurade i kyrkan. Bl. a. finnes en Jarlabanke-sten, vilken rests norr om kyrkan.

Det sista besöket gällde Frötuna kyrka, där kyrkoherde Ernst Malmberg höll en kort andaktsstund, med orgelmusik av kantor Martin Johansson. Därefter berättade han för resenärerna om kyrkan och dess inredning. Namnet Frötuna tyder på att här funnits en forntida kultplats för guden Frö. Kyrkan är i sina äldsta delar från 1100-talet men tillbyggdes på 1200-talet, då bl. a. koret tillkom. Sakristian är byggd på 1300-talet. Vapenhus och västparti uppfördes på 1400-talet och från samma århundrade förskriver sig tegelvalven. Kalkmålningarna i kyrkans västra del är daterade 1503. I vapenhuset finnes en valvmålning med bl. a. Jakob Ulfssons och Sten Sture d. ä. vapen. Dessutom finnes här ett kapell med altare och ett numera igenmurat gallerfönster mot

långhuset, en anordning som sannolikt tillkommit för att möjliggöra för den bannlyste Sten Sture d. ä. att åhöra mässan. Portalen med dörr av furu mellan vapenhus och långhus är 1100-talskyrkans ursprungliga. Familjen Löwens gravkor på sydsidan av långhuset tillfogades på 1600-talet. Förutom de medeltida skulpturer, som finnes i kyrkan, har den ägt den kända St. Olof från Frötuna, vilken numera finnes att se i Statens Historiska Museum.

Vårutflykten avslutades med gemensam middag på Norrtälje Stads-
hotell.